Rok 8. Warszawa, dnia 15 stycznia 1932 r. Nr. 1

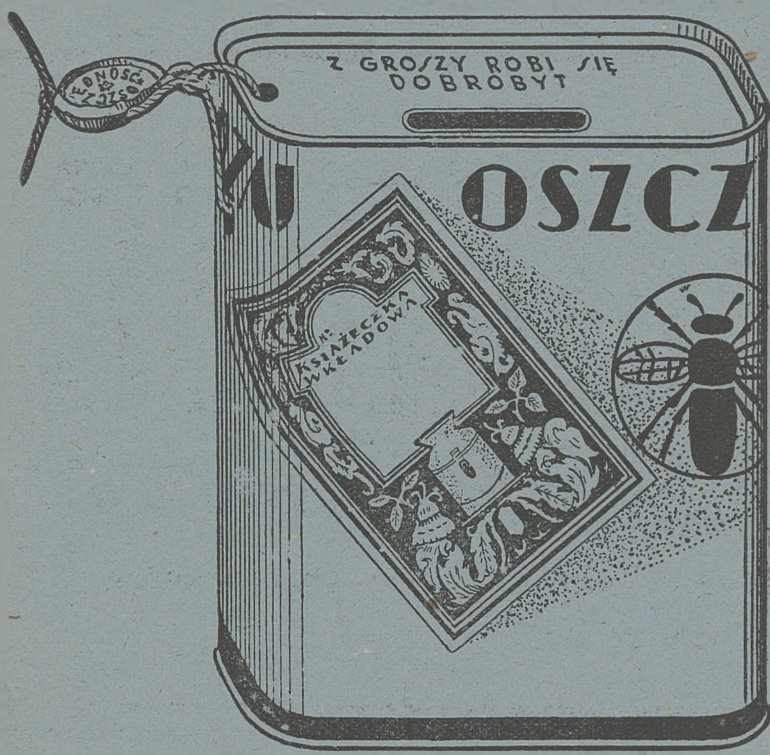
OSZCZĘDNOŚĆ

Dwutygodnik poświęcony sprawie organizacji oszczędności w Polsce.

ORGAN ZWIĄZKU MIEJSKICH i POWIATOWYCH KAS OSZCZĘDNOŚCI W WARSZAWIE.

TREŚĆ:

REDAKCJA
WARSZAWA, PLAC NAPOLEONA Nr. 7, tel. 233-86
(GMACH POLSKIEGO BANKU KOMUNALNEGO)
ADMINISTRACJA
WARSZAWA, UL. Ś-TO KRZYSKA Nr. 13, tel. 442-63
NAKŁAD I WYDAWNICTWO
SAMORZĄDOWEGO INSTYTUTU WYDAWNICZEGO
Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością
W WARSZAWIE, UL. Ś-TO KRZYSKA Nr. 13, tel. 442-63

Dla instytucyj oszczędnościowych w celu ułatwienia organizacji oszczędności wydaliśmy

specjalny typ skarbonki oszczędnościowej

Ozdobiona kolorowym rysunkiem wykonanym przez art. mal. S. Norblina o wygodnym rozmiarze i niskiej cenie—stanowi tani a skuteczny środek rozumnej propagandy.

Cena za sztukę 40 gr.

oraz koszta opakowania i wysyłki

Zamówienia kierować pod adresem

SAMORZĄDOWY INSTYTUT WYDAWNICZY

Sp. z o. o.

w Warszawie, Świętokrzyska 13.

Czy wiecie, jak zakładać i prowadzić Szkolne Kasy Oszcz., bez których nie może być wychowania młodzieży w idei oszczędności i trwałego, świadomego rozwoju zmysłu oszczędności w społeczeństwie?

Na powyższe pytanie daje radę książka

JANA DŁUGOKĘCKIEGO,

P. T.

„JAK ZAKŁADAĆ I PROWADZIĆ SZKOLNE KASY OSZCZĘDNOŚCI“

wydana przez Samorządowy Instytut Wyd., w której podane są wszystkie systemy oszczędzania, szczegółowe zasady działania Kas i stosownie do każdego systemu pomyślana rachunkowość wraz z instrukcją i wzorami.

Cena książki zł 1.20. Komplety książek rachunkowych i druków S. K. O. do nabycia w Samorządowym Instytucie Wydawniczym

Warszawa, Świętokrzyska 13.

Rok 8. Warszawa, dnia 15 stycznia 1932 r. Nr. 1

OSZCZĘDNOŚĆ

DWUTYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWIE ORGANIZACJI OSZCZĘDNOŚCI W POLSCE

ORGAN ZWIĄZKU MIEJSKICH I POWIATOWYCH KAS OSZCZĘDNOŚCI W WARSZAWIE

Prenumerata z przesyłką pocztową wynosi:	Redaktor WACŁAW GAJEWSKI	CENY OGŁOSZEŃ
Rocznie . . . . . zł. 32.—	REDAKCJA: Warszawa, pl. Napoleona Nr. 7, tel. 233-86	Strona w tekście: 450 zł., 1|2 str. 225 zł., 1|4 str. 112,50 zł. Poza tekstem za stronę 300 zł., 1|2 str. 150 zł., 1|4 str. 75 zł.
Półrocznie . . . . „ 16.—	ADMINISTRACJA: Warszawa, ul. Ś-to Krzyska 13.	
Kwartalnie . . . . „ 8.—	Konto czekowe w P. K. O. Nr. 1520.	Dla Instytucyj komunalnych i oszczędnościowych: bilanse i tabl. za str. 225 zł., 1|2 str. 112,50 zł. 1|4 str. 56,25 zł. i zwykłe ogłoszenia za str. 150 zł., 1|2 str. 75 zł., 1|4 str. 37,50 zł.
Miesięcznie . . . . „ 3.—	Nakład i wydawnictwo „Samorządowego Instytutu Wydawniczego" Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Warszawie, ul. Ś-to Krzyska Nr. 13 — Telef. 442-63.	
Cena Nr. pojedyńcz. . „ 1.40		

Na nowy trud.

Zamykamy bilans naszych prac z r. 1931 i wchodzimy w nowy okres zmagań się z powojenną rzeczywistością. Czy wstępujemy weń pełni nadziei na lepsze jutro, czy będziemy pracowali w warunkach lepszych niż w roku ubiegłym?

Trudno na to odpowiedzieć ale należy prędzej być przygotowanymi na ciężką walkę, aniżeli spodziewać się łatwej egzystencji. Wszystko przemawia za tem, że należy skupiać się w sobie i liczyć przedewszystkiem na swoje siły. Czynniki zewnętrzne — życie całej Europy zagmatwane, pełne paradoksów i niespodzianek nadaje stosunkom polskim tło niepewności i niepokoju.

Zapowiedź niepłacenia przez Niemcy swych traktatowych zobowiązań rzuca cień na finanse całego świata i burzy podstawy trwałości walut wielu państw. Kryzys światowy, prawie powszechna już wojna celna, dążenia do samowystarczalności gospodarczej poszczególnych państw, bankructwo Węgier i Argentyny, grożąca niewypłacalność Austrji i Niemiec — wpływają deprymująco na światową wymianę, zamykają granice dla emigracji, przykuwają wolne kapitały tam, gdzie znajdują największą pewność, ale gdzie są najmniej produktywne, pozostawiając kraje, potrzebujące kapitałów bez ich dopływu.

Polska rok 1931 zakończyła pomyślnie, gdyż nadwyżką bilansu handlowego w kwocie 420 miljonów. Ale rok następny będzie gorszy wobec powszechnych podwyżek celnych, zakazów przywozu i różnych zarządzeń reglamentacyjnych.

W związku z tem zmniejszają się obroty w handlu zagranicznym. Suma tych obrotów w r. 29 wynosiła 5924 miljonów zł., w r. 1930 — 4679 milj. zł., a w r. 1931 — 3.345 milj. zł.

Wpływa to w konsekwencji na zmniejszenie produkcji, zmniejszenie dochodu społecznego, wpływów skarbowych i komunalnych, stwarza zastój, zwiększa bezrobocie.

W kraju ogólnej małej zamożności jakim jest Polska, wpływać też musi na zmniejszenie oszczędności.

Silne wstrząsy, jakim podlegały w Polsce instytucje kredytowe w r. 1931 z powodu oddziaływania wypadków w Austrji, Niemczech i Anglji, komunalne kasy oszczędności przetrzymały znakomicie. Publiczność polska nie poddała się panice. Wkłady w K. K. O. w ostatnich 5 miesiącach wykazują spadek, ale jest to spadek minimalny, nie dający podstaw do żadnych obaw.

Trzeba stwierdzić, że kryzys zastał wszystkie instytucje kredytowe przygotowane należycie. Bankowość prywatna zdołała w r. ub. spłacić 160 miljonów zł. krótkoterminowych kredytów zagranicznych bez większych trudności.

Zasadniczo warunki działania w r. 1932 będą te same.

Waluta polska dzięki zgodnej współpracy rządu i Dyrekcji Banku Polskiego ma zapewnioną stałość, co stwarza dobre podstawy dla działalności instytucyj kredytowych, zaś oszczędnościowych przedewszystkiem. Napływu kredytów z zagranicy spodziewać się jest trudno — kredyt więc będzie trudny do zdobycia i drogi. Udzielać go należy z nadzwyczajną ostrożnością, bacząc, by był zawsze przez pożyczających produktywnie zużyty, by mógł być z łatwością oprocentowany i łatwo spłacalny.

Życie gospodarcze — warsztaty przemysłowe i rolnicze zredukowały swą produkcję i coraz bardziej dostosowywują swą wytwórczość do potrzeb rynku krajowego i ograniczonej możności wymiany z zagranicą. Można przypuszczać, że spadku dalszego nie będzie. Przepowiadana zwyżka cen produktów rolniczych daje zapowiedź zwiększonej konsumcji ze strony wsi i bardziej prawidłowego regulowania swych zobowiązań.

W tych więc warunkach dalszy rozwój komunalnych kas oszczędności zależy od wytrwałości i silnej woli kierowników, od ostrożności i czujności w prowadzeniu interesów kasy i od wytrzymałości nerwowej społeczeństwa.

Największem niebezpieczeństwem dla całego życia gospodarczego, a więc i dla K. K. O. jest psycho-

za zniechęcenia. Obserwujemy w wielu wypadkach, że nie płacą podatków, dopuszczają do protestów weksli, nie regulują swych rachunków nietylko ci, którzy rzeczywiście nie mogą, ale i ci, którym się nie chce, którzy lekceważą swe postępki, i niedoceniają zgubnych skutków każdej opieszałości. Od komunalnych kas oszczędności powinna iść ożywcza energja, pobudzająca wszystkich do wysiłku, do trwania każdego na placówce do końca, do solidności w załatwianiu interesów.

Jeżeli kasy będą koło siebie skupiać wszystkie zdrowe i solidne elementy życia gospodarczego, jeżeli tylko z temi elementami będą współpracować, to napewno K. K. O. przetrwają same najcięższe nawet czasy i dopomogą, by wszystko, co dobre i zdrowe mogło zwyciężyć.

Wpływ przesilenia gospodarczego na wkłady oszczędnościowe

Dochód narodowy w okresach przesileń gospodarczych zmniejsza się przedewszystkiem ilościowo naskutek zmniejszenia rozmiarów produkcji. Zmniejszenie to, ma się rozumieć, dotyczy głównie produkcji przemysłowej, która jest bardziej elastyczną, może być w sposób łatwiejszy zwiększana, lub zmniejszana w zależności od konjunktury gospodarczej i to dość szybko, wówczas gdy produkcja rolna jest bardziej sztywną, chociażby dlatego, że normalny okres produkcji jest znacznie dłuższy i obejmuje z reguły rok.

Zmniejszenie produkcji przemysłowej w czasie od września 1930 r. do września 1931 r., opierając się na wskaźnikach produkcji, wyniosło w Polsce 16,4% (wskaźnik we wrześniu 1930 r. — 84,4, we wrześniu 1931 r. — 70,6, licząc produkcję 1928 r. równą 100), w Niemczech — 16,6% (odpowiednie wskaźniki 78,8 i 66,5), w Stanach Zjednoczonych — 16,5% (wskaźniki 82,0 i 68,5), we Francji 13,9% (wskaźniki 107,9 i 92,9).

Produkcja zmniejsza się jednak nietylko ilościowo, zmniejsza się również jej wartość w jednostkach pieniężnych naskutek zniżki cen. W okresie od września 1930 r. do września 1931 r. wskaźnik cen hurtowych zmniejszył się w Polsce o 15,3%, w Niemczech o 11,6%, w Stanach Zjednoczonych o 17,9% i we Francji o 18,3%.

Charakterystyczny dla okresów przesileń spadek cen powoduje poza zmniejszeniem wartości pieniężnej dochodu narodowego, również bardzo poważne zmiany w jego podziale. Wskutek niejednakowego zmniejszenia się cen wytworów różnych gałęzi gospodarstwa narodowego zmniejsza się w sposób niejednolity udział poszczególnych gałęzi w ogólnym dochodzie narodowym. Te z nich, w których spadek cen jest silniejszy (np. rolnictwo) otrzymują mniejszą część dochodu narodowego, za wyprodukowane wytwory mogą nabyć mniejszą ilość wytworów innych gałęzi i odwrotnie te gałęzie gospodarstwa narodowego, w których ceny spadły w mniejszym stopniu, lub wcale się nie obniżyły, zwiększają swój udział w dochodzie narodowym.

Zniżka cen powoduje jednakże nietylko zmiany w podziale dochodu narodowego pomiędzy poszczególnemi gałęziami produkcji, lecz również bardzo poważne zmiany podziału dochodu pomiędzy poszczególnemi klasami społeczeństwa. Pochodzi to stąd, że różnego rodzaju dochody nie są równie elastyczne i wówczas gdy jedne z nich pozostają na względzie niezmiennym poziomie, inne ulegają szybciej zmianom. Najbardziej stałemi są dochody, oparte na umowach, określających na dłuższy przeciąg czasu wysokość dochodu w jednostkach pieniężnych; należą tu przedewszystkiem odsetki od pożyczek i czynsze. Dalszą kategorję stanowią płace wszelkiego rodzaju, do najbardziej elastycznej grupy możemy zaliczyć zyski przedsiębiorstw.

Dla zilustrowania naszej myśli skorzystajmy z następującego przykładu, w którym wartość dochodu narodowego w II i III okresie obniżyła się na skutek zniżki cen o 20%:

Wyszczególnienie	OKRESY				
	I	II		III	
	jednostek	jednostek	%	jednostek	%
Ogólny dochód narodowy .	100	80	100	80	100
Procenty i czynsze . . .	25	25	31,25	25	31,25
Płace	60	55	68,75	44	55
Zysk przedsiębiorcy . . .	15	0	0	11	13,75

Wysokość kwoty przypadającej na odsetki i czynsze pozostaje w naszym przykładzie niezmienną we wszystkich trzech okresach, wskutek czego udział stosunkowy tej grupy przy zmniejszonej ogólnej sumie dochodu narodowego wzrasta. W okresie II reszta dochodu społecznego po wypłaceniu odsetek i czynszów przypada całkowicie na płace, które jednak ulegają zniżce, gdyż pozostała kwota dochodu narodowego nie wystarcza na ich pokrycie w wysokości równej kwocie płac w pierswzym okresie. W okresie trzecim pozostała po wypłaceniu odsetek i czynszów kwota dzieli się pomiędzy płacami a zyskiem przedsiębiorcy w tym samym stosunku, co w okresie pierwszym, jednakże udział każdej z tych części w ogólnym dochodzie narodowym jest mniejszy.

W okresach przesileń gospodarczych zachodzą więc bardzo poważne zmiany tak w wysokości jak i w podziale dochodu narodowego, które ma się rozumieć, bardzo poważnie wpływają na wysokość kwot zaoszczędzonych w postaci wkładów, a więc na działalność instytucyj kredytowych.

Poza temi zmianami wpływającemi na zmniejszenie ogólnego dochodu narodowego, lub przypadającego w udziale poszczególnym klasom ludności, stanowiącym główną klijentelę poszczególnych typów instytucyj kredytowych, przejawia się tendencja do zwiększenia kapitałów gotówkowych społeczeństwa

przez zahamowanie w okresach niepomyślnej konjunktury działalności inwestycyjnej: tworzenie nowych przedsiębiorstw, lub też rozszerzanie starych.

W ostatecznym wyniku podane wyżej czynniki wpływają na wkłady w instytucjach kredytowych różnie w poszczególnych okresach i rodzajach instytucyj kredytowych.

W jaki sposób światowe przesilenie gospodarcze, które rozpoczęło się na przełomie roku 1929 i 1930 i stało się szczególnie silne od jesieni 1930 r. odbiło się na wkładach w instytucjach oszczędnościowych poszczególnych państw?

Dla wyjaśnienia tego pytania weźmy dane dla państw o różnej strukturze gospodarczej i różnej zamożności, jednakże możliwie dla instytucyj kredytowych tego samego typu, to jest dla pocztowych kas oszczędności (Polska, Węgry, Łotwa, Szwecja, Jugosławja), państwowych kas oszczędności (Estonja, Francja) i, tylko z braku tych danych z ogólnych kas oszczędności (Niemcy, Belgja):

Wkłady oszczędnościowe w latach 1927—1931.

Miesiąc	P A Ń S T W A								
	Węgry milj. pengo	Niemcy milj. mk.	Estonja tys. koron	Łotwa tys. łatów	Polska milj. zł.	Francja milj. frank.	Belgja milj. frank.	Szwecja milj. kor.	Jugosławja milj. din.
XII 1927	142,7	4839	--	311	67,6	6282	3573	198,0	23,0
XII 1928	161,8	7205	2705	1353	122,3	8199	4324	215,0	36,4
XII 1929	148,4	9330	3383	3619	173,0	10450	5626	273,3	106,6
XII 1930	161,3	10400	3857	7341	253,7	15287	7880	338,2	209,6
IX 1931	123,2	10219	4406	8165	292,3	17865	8840	368,5	298,5
Wzrost lub spadek w ciągu roku.									
1928	+ 19,1	+2366	—	+1042	+ 54,7	+1917	+ 751	+ 17,0	+ 13,4
1929	— 13,4	+2125	+ 678	+2266	+ 50,7	+2251	+1302	+ 58,3	+ 70,2
1930	+ 12,9	+1070	+ 474	+3722	+ 80,7	+4837	+2254	+ 64,8	+ 103,0
Od IX 1930 do IX 1931	— 32,6	+ 71	+ 813	+1615	+ 62,1	+3129	+1753	+ 44,4	+ 114,2

Porównanie przyrostu wkładów w poszczególnych latach daje dość nieoczekiwane wyniki. Największy przyrost wkładów przypada na Belgję, Francję, Łotwę, Polskę i Szwecję na rok 1930, w którym, jak już zaznaczyliśmy wyżej, kryzys gospodarczy dawał się już we znaki, co prawda w stopniu niejednolitym w poszczególnych państwach.

W Estonji i Jugosławji największy przyrost mamy nawet w roku 1930/31, co może się wydawać specjalnie dziwnem; możliwem jest, że zjawisko to tłomaczy się rozszerzeniem zakresu działalności pocztowych kas oszczędności w tych państwach drogą przyciągnięcia znacznej ilości nowej klijenteli.

Jedynie w Niemczech i na Węgrzech najwyższy przyrost przypada na rok 1928.

Porównując przyrost w roku 1930/31 z przyrostem w roku 1930 możemy stwierdzić, że na Węgrzech w roku 1930/31 niema nawet wcale przyrostu, a wykazany spadek jest dość znaczny. Bardzo silnie przyrost się zmniejszył w Niemczech, więcej niż o połowę na Łotwie, około 1/3 w Szwecji i Francji, około 1/4 w Belgji i Polsce. Natomiast przyrost zwiększył się, jak to już zaznaczyliśmy, w Jugosławji i Estonji, a w tej ostatniej nawet dość znacznie.

Badając zestawienia miesięczne ostatniego okresu rocznego, możemy stwierdzić, że na Węgrzech mamy prawie stały spadek wkładów w ciągu całego roku, jedynie tylko w grudniu, maju i czerwcu wzrost.

W Niemczech stały spadek rozpoczyna się od czerwca roku 1931, spadek ten przybiera bardzo silne rozmiary pomimo ograniczeń, wprowadzonych co do wypłacania wkładów.

W pozostałych państwach nie obserwujemy stałego spadku.

W Estonji zniżkę wykazują październik 1930 r. oraz maj i czerwiec 1931 r.

Na Łotwie spadek możemy stwierdzić w maju i lipcu, ostatni bardzo silny.

W Polsce spadek możemy zaobserwować w czerwcu i lipcu, dość silny w tym ostatnim miesiącu.

W Belgji, Jugosławji i Szwecji wszystkie miesiące wykazują wzrost wkładów, w Belgji jednakże mający wyraźne tendencje zniżkowe w ciągu całego roku; w Jugosławji zniżka wyraża się silniej w ostatnich miesiącach okresu, w Szwecji odwrotnie miesiące lipiec — wrzesień wykazują wzrost większy niż miesiące styczeń — marzec, nie mówiąc o kwietniu—czerwcu.

Na podstawie powyższych liczb możemy stwierdzić, że wpływ przesilenia gospodarczego spowodował zmniejszenie przyrostu wkładów oszczędnościowych w pocztowych kasach oszczędności, lub kasach zbliżonych, przyczem jednakże tylko w państwach szczególnie silnie dotkniętych kryzysem mogliśmy stwierdzić stale przejawiające się w ostatnich miesiącach tendencje do zmniejszenia wkładów. Tenden-

cja do zmniejszenia wkładów w innych państwach dała się odczuć w czerwcu i lipcu, we wrześniu jednak, poza Niemcami i Węgrami, mogliśmy zaobserwować wzrost we wszystkich państwach, chociaż naogół słabszy niż poprzednio.

Czy w dalszych miesiącach wzrost ten pozostanie nadal, nie można narazie przewidzieć, szczególnie biorąc pod uwagę wzrost nieufności spowodowany spadkiem kursu funta szterlingów.

Bardzo ciekawem jest zanalizowanie, jak przesilenia gospodarcze wpłynęło na wkłady w różnego rodzaju instytucjach; zagadnienie to dla Polski postaramy się wyświetlić w następnym artykule.

Dr. J. Piekałkiewicz.

O przyjęciu i zrzeczeniu się spadku

Przystępując do omówienia sprawy przyjęcia i zrzeczenia się spadku należy przedewszystkiem wyjaśnić, co rozumie prawo cywilne pod słowem „spadek". Powołam tu określenie spadku, podane przez prof. H. Konica: „spadkiem nazywamy ogół praw i zobowiązań spadkodawcy, z wyjątkiem tych, które przez śmierć jego wygasły". Pojęcie spadku obejmuje tedy wszelkie aktywa i wszelkie pasywa, pozostawione przez spadkodawcę. Nie wchodzą do spadku i nie przechodzą na spadkobiercę prawa ściśle osobiste spadkodawcy, jak np. opieka, posiadane odznaki i t. p. Pozatem nie przechodzą na spadkobiercę prawa z umów zawartych przez spadkodawcę, które stosownie do przepisów prawa cywilnego ulegają rozwiązaniu w razie śmierci. Będą tu należały np. umowa o pracę (może jednak spadkobierca otrzymać zastrzeżoną na wypadek śmierci odprawę lub zapomogę), umowa o mieszkanie (wyjątek stanowią lokale podlegające ustawie o ochronie lokatorów, w których prawa do lokalu przechodzą na małżonka, dzieci, rodzeństwo lub rodziców, o ile stale zamieszkiwali razem ze zmarłym w danym lokalu). W obu tych jednak wypadkach na spadkobiercę przechodzi zarówno prawo żądania wypłacenia należnych na podstawie tych umów spadkodawcy sum (np. zaległa pensja), jak i obowiązek zapłacenia należnych od spadkodawcy sum (np. zaległe komorne). Nie przechodzą na spadkobiercę pewne ciężary, mające charakter ściśle osobisty. Będą tu należały wymierzone grzywny na spadkodawcę za przestępstwa karne.

Każdemu spadkobiercy przysługuje po śmierci spadkodawcy prawo przyjęcia lub zrzeczenia się spadku. Korzystać z tych praw można dopiero po śmierci spadkodawcy i wobec tego oświadczenie co do przyjęcia lub zrzeczenia się spadku za życia spadkodawcy jest niedozwolone, a gdyby nastąpiło uznane jest za nieważne.

Dla zorjentowania się co do przyjęcia lub zrzeczenia się spadku, spadkobiercy służy termin 3 miesięcy na dokonanie spisu inwentarza i 40 dni do namysłu (art. 795 K. C. Nap.). W ciągu tego czasu nie może być zmuszony spadkobierca do wypowiedzenia się, czy spadek przyjmuje, wszelkie zaś procesy wytaczane w sądzie przez wierzycieli na ten przeciąg czasu ulegają zawieszeniu. Po upływie tego terminu, o ile spadkobierca nie miał możności zapoznania się ze stanem spadku, może mu być jeszcze dodatkowy termin przez sąd udzielony (art. 798 K. C. Nap.).

W ciągu powyższego okresu spadkobierca może jedynie wykonywać najniezbędniejsze czynności, dotyczące zarządu i utrzymania majątku spadkowego, nie wolno mu jednak majątkiem tym w jakikolwiek sposób się rozporządzać. Wszelkie rozporządzenie się majątkiem spadkowym dowodzi przyjęcia spadku. Również będzie uważane za przyjęcie spadku płacenie przez spadkobiercę długów spadkodawcy lub dopuszczenie do zapadnięcia przeciwko niemu, jako spadkobiercy, choćby jednego wyroku sądowego. Przytoczę tu przykład: zmarł X, który nie zostawił żadnego majątku. Spadkobiercą był Y, posiadający własny majątek. W kilka tygodni po śmierci X — Y otrzymał wezwanie do sądu jako spadkobierca X w sprawie z weksla, podpisanego przez X, na sumę 50 zł. Ponieważ suma była drobna Y — na sprawę się nie stawił i dopuścił do uzyskania przez wierzyciela prawomocnego wyroku. Wyrok ten stał się dowodem przyjęcia spadku i na tej podstawie Y wytoczono cały szereg innych procesów za długi X na bardzo poważne sumy.

Przepis powyższy (art. 800 K. C. N.) interpretowany jest obecnie nieco zwężająco, a mianowicie w ten sposób, że zapadnięcie takiego wyroku nadaje charakter spadkobiercy osobie zasądzonej jedynie w stosunku do tego wierzyciela, na korzyść którego wyrok zapadł. W ten sposób wobec innych wierzycieli może się spadkobierca zwolnić, zrzekając się spadku.

Podczas wymienionego wyżej okresu tymczasowego zarządu spadkiem, spadkobiercy nie wolno zabierać dla siebie żadnych przedmiotów, ani też ukrywać jakichkolwiek aktywów spadkowych. W razie ujawnienia powyższego, spadkobierca zostaje uznany za przyjmującego spadek.

Z powyższego wynika, że przyjęcie spadku może nastąpić nawet bez wyraźnego oświadczenia, milcząco, przez dokonanie jednego z wymienionych wyżej czynów.

Przez przyjęcie spadku spadkobierca zyskuje prawo do całego pozostałego po zmarłym majątku. Skutek przyjęcia spadku sięga wstecz aż do dnia otwarcia spadku, którym jest data śmierci spadkodawcy. Jednocześnie jednak przechodzą na spadkobiercę wszelkie zobowiązania spadkodawcy. O ile passywa okażą się większe od aktywów spadkobierca odpowiada za nie swoim majątkiem. Przy przyjęciu spadku następuje bowiem t. zw. pomieszanie majątku spadkodawcy i spadkobiercy i wobec tego wierzyciele spadkodawcy mogą poszukiwać swych należności na majątku spadkobiercy, wierzyciele zaś spadkobiercy — na majątku spadkodawcy.

Przed tem pomieszaniem majątków można się uchronić przyjmując spadek z t. zw. dobrodziejstwem inwentarza. W razie przyjęcia spadku z do-

brodziejstwem inwentarza spadkobierca odpowiada za długi spadkodawcy jedynie do wysokości majątku spadkodawcy. Przyjęcie spadku z dobrodziejstwem inwentarza nie może nastąpić milcząco, gdyż musi być ujawnione w specjalnej księdze, prowadzonej w każdym Sądzie Okręgowym. Każde tedy przyjęcie spadku milczące jest równoznaczne z przyjęciem go bez dobrodziejstwa inwentarza. Dla przyjęcia spadku z dobrodziejstwem inwentarza konieczne jest sporządzenie za pośrednictwem komornika dokładnego spisu aktywów i pasywów majątku spadkowego. Wszystkie te aktywa są przeznaczone w pierwszym rzędzie na spłatę długów spadkodawcy. O ile po spłaceniu tych długów pozostaje jeszcze jaki majątek, to przechodzi on na własność spadkobiercy. W przeciwnym razie, o ile pasywa nie zostaną w całości pokryte przez majątek spadkodawcy, spadkobierca nic oczywiście nie otrzyma, ale wolny jest od wszelkich poszukiwań wierzycieli na swoim majątku.

Kodeks cywilny przewiduje dwa wypadki, kiedy przyjęcie spadku musi nastąpić z dobrodziejstwem inwentarza. Pierwszy będzie w wypadku, gdy spadkobiercą jest małoletni lub ubezwłasnowolniony. Wówczas przyjęcie spadku nastąpić może tylko z dobrodziejstwem inwentarza. O przyjęciu spadku dla tych osób decyduje Rada Familijna po przedstawieniu jej przez opiekuna spisu inwentarza.

Drugi wypadek ma miejsce, gdy jest kilku spadkobierców i niema między nimi zgody co do przyjęcia lub zrzeczenia się spadku. Wtedy spadek winien być przyjęty z dobrodziejstwem inwentarza.

Do czasu zaspokojenia pasywów spadku spadkobierca beneficjalny jest właściwie tylko zarządcą spadku. Ruchomości i nieruchomości wolno mu sprzedawać jedynie w drodze licytacji. Ze swego zarządu obowiązany jest on zdać sprawę i rachunek wierzycielom i zapisobiorcom.

W razie przekroczenia tych przepisów spadkobierca traci dobrodziejstwo inwentarza i będzie uważany za prostego i bezwarunkowego spadkobiercę. Dla przyjęcia spadku wprost nie są wymagane na obszarze b. Królestwa Kongresowego żadne specjalne formalności, w szczególności nie jest u nas znane obowiązujące na kresach według X tomu Praw Rosyjskich zatwierdzenie w prawie następstwa przez sąd. Jedynie przy dziedziczeniu nieruchomości hipotekowanych lub sum, na nieruchomościach takich zabezpieczonych, potrzebne jest zachowanie pewnych formalności, przewidzianych przez prawo hipoteczne. Formalności te, polegają na tem, że po śmierci spadkodawcy należy otworzyć w hipotece postępowanie spadkowe, o czem należy uczynić ogłoszenia. Po upływie 6 miesięcy od daty ogłoszenia można dopiero przepisać na spadkobiercę daną nieruchomość lub sumę hipotekowaną, przytem w hipotece należy jedynie złożyć dowody (metryki), stwierdzające pokrewieństwo, upoważniające do dziedziczenia, oraz dowód z Urzędu Skarbowego co do opłacenia podatku spadkowego.

Wyjątek stanowią żona lub mąż, dzieci nieślubne oraz Skarb Państwa. Ten ostatni przychodzi do spadku dopiero w razie braku krewnych do 12 stopnia. W stosunku do tych osób prawo cywilne (art. 724 K. C. N.) wymaga uprzedniego uzyskania w sądzie „wprowadzenia ich w posiadanie“. Decyzję taką wydaje sąd na skutek złożonego podania, popartego odpowiedniemi metrykami.

W innych wypadkach, jak wspomniano już wyżej, dziedziczenie odbywa się na mocy samego prawa. Jedynym papierem legitymacyjnym jest metryka i dowód z opłacenia podatku spadkowego.

Zrzeczenie się spadku, w przeciwieństwie do przyjęcia zwykłego spadku, jest połączone z pewnemi formalnościami. Zrzeczenie się spadku musi być wyraźne, czyli milcząco spadku zrzec się nie można. Oświadczenie o zrzeczeniu się spadku winno być wpisane do specjalnej księgi, prowadzonej przy Sądzie Okręgowym i dopiero z chwilą podpisania go w księdze, zyskuje moc obowiązującą. Zrzeczenie się spadku milcząco nastąpić może w jednym tylko wypadku, a mianowicie o ile w ciągu 30 lat spadkobierca nie wykona żadnych czynności, stwierdzających przyjęcie spadku (przedawnienie).

Zrzeczenie się spadku nie może być częściowe. Dotyczy ono całego majątku spadkodawcy. Nie może tedy zrzekający się zatrzymać żadnej rzeczy, żadnego prawa, należącego do spadku. Do spadku, w razie zrzeczenia się spadku przez najbliższego krewnego, przychodzi następny z kolei krewny. O ile zrzekający się spadku miał współspadkobierców np. braci, to ich udziały w spadku powiększają się odpowiednio o część zrzekającego się spadku.

Czy zrzeczenie się spadku może być cofnięte?

Teoretycznie jest to możliwe, ale w tym tylko wypadku, jeżeli wskutek zrzeczenia się spadku przez danego spadkobiercę, nikt inny spadku nie objął. Pozatem dopuszczalne jest unieważnienie zrzeczenia się spadku przez wierzycieli zrzekającego się spadku. W tej mierze art. 788 K. C. Nap. stanowi, że wierzyciele tego, kto się zrzeka spadku z ich krzywdą, mogą wyjednać sobie upoważnienie sądu do przyjęcia spadku przez swego dłużnika.

W końcu nadmienić należy, że zrzeczenie się spadku, w imieniu małoletniego lub ubezwłasnowolnionego nastąpić może jedynie na podstawie uchwały Rady Familijnej, która musi być przez sąd zatwierdzona.

Wszystkie przepisy, o których była wyżej mowa, będą miały odpowiednie zastosowanie zarówno do osób fizycznych, jak i osób prawnych, a więc i w stosunku do Komunalnych Kas Oszczędności. W wypadku, gdy Kom. Kasa Oszczędności jest wierzycielką, odpowiedzialność wobec niej spadkobierców będzie zatem zależną od tego, czy przyjęli oni spadek wprost, czy też z dobrodziejstwem inwentarza. W wypadku zrzeczenia się spadku przez dłużnika Kom. Kasy Oszczędności, może ona korzystać z art. 788 K. C. i wyjednać dla siebie prawo przyjęcia spadku prawem swego dłużnika.

W wypadku, gdy Kom. Kasa Oszczędności jest dłużniczką, należne od niej sumy wypłacać należy spadkobiercom dopiero po ich należytym wylegitymowaniu się. Przedewszystkiem należy pamiętać o tem, by nie wypłacać należnych od K. K. O. sum przed upływem 3 miesięcy i 40 dni od czasu śmierci, a to dlatego, że termin ten jest zastrzeżony dla spadkobierców do namysłu co do przyjęcia spadku. Wobec tego wypłacając przed tym terminem zgła-

szającemu się spadkobiercy nie mamy pewności, czy jest on jedynym uprawnionym do dziedziczenia spadkobiercą, i możemy być narażeni na to, że zgłosi się niebawem drugi współspadkobierca, który zażąda powtórnie, wypłacenia należnej mu sumy. Po upływie zaś owych 3 miesięcy i 40 dni wypłacenie przez K. K. O. należnych od niej sum wylegitymowanemu spadkobiercy uwolni K. K. O. od wszelkiej odpowiedzialności, a ewentualni inni współspadkobiercy mogą mieć jedynie pretensje do tego, kto należności spadkowe odebrał.

Dowodem legitymacyjnym, jak to już wspominaliśmy wyżej, że są metryki oraz dowód z opłacenia podatku, ew. zwolnienia od podatku. Ponadto dla żony lub męża, dziecka nieślubnego i Skarbu Państwa potrzebny jest dowód z sądu o „wprowadzeniu ich w posiadanie".

Sprawa wypłat należności komplikuje się nieco, o ile chodzi o wypłatę wkładów z książeczek oszczędnościowych.

Nie nasuwa wątpliwości wypłata wkładów z książeczek imiennych, o ile uczyniono zastrzeżenia co do osób uprawnionych do podnoszenia wkładów. W razie bowiem śmierci tych osób wypłata będzie mogła nastąpić tylko po omówionym wyżej terminie i wylegitymowaniu spadkobierców tych osób. Również wypłata z książeczek oszczędnościowych na okaziciela nie nasuwa żadnych wątpliwości, gdyż tutaj badanie osoby odbierającego wogóle nie ma miejsca i wobec tego K.K.O. wypłaca wkład każdemu posiadaczowi książeczki. O ile odbierający z książeczki na okaziciela okaże się spadkobiorcą i odbiera w ten sposób należne sumy bez przeprowadzenia postępowania spadkowego, to tem samem, w razie udowodnienia mu tego, będzie uważany wobec wierzycieli za przyjmującego spadek wprost i traci raz na zawsze możność przyjęcia spadku z dobrodziejstwem inwentarza. Ponadto może być pociągnięty do odpowiedzialności za ukrycie majątku spadkowego przez władze skarbowe, o ile nie opłacił on należnego podatku spadkowego, oraz przez współspadkobierców, o ile podjął pieniądze z pominięciem innych współspadkobierców. Podobnie będzie się rzecz miała i przy książeczkach imiennych, o ile wypłat nie uzależniono od pewnych określonych w tym względzie warunków i gdy K. K. O. nie wie o śmierci imiennego właściciela wkładu. Wówczas bowiem wypłata nastąpi na podstawie art. 18 Rozporz. Prez. R. P. z dnia 13.IV.1927 r. i § 33 Rozporz. Wykon. za okazaniem książeczki oszczędnościowej każdemu jej posiadaczowi, odbierający zaś wkład odpowiadać będzie, w razie ujawnienia w następstwie, że działał on jako spadkobierca, w ten sam sposób, jak przy odbiorze należności z książeczki na okaziciela.

Inaczej się sprawa przedstawia, przy wymienionych wyżej książeczkach imiennych, o ile K. K. O. wie o tem, że właściciel wkładu imiennego zmarł.

Jak głosi bowiem § 33 Rozporz. wykonawczego do prawa z dnia 13.IV.1927 r. o Kom. Kasach Oszczędności, każdy przedstawiający imienną książeczkę oszczędnościową, o ile wypłat nie uzależniono od pewnych warunków, uważany jest za prawnego pełnomocnika tej osoby, na którą jest książeczka wystawiona. Pełnomocnictwo zaś wszelkiego rodzaju gaśnie z chwilą śmierci mocodawcy (art. 2003 K. C. Nap.). Wobec tego o ile K. K. O. wie o śmierci imiennego właściciela wkładu, to nie może wypłacić wkładu osobie, przedstawiającej imienną książeczkę do zapłaty, gdyż naraziłaby się w ten sposób na odpowiedzialność z tytułu uskutecznienia wypłaty osobie nie mającej prawa do podejmowania pieniędzy zmarłego i mogłaby być zmuszona do powtórnej zapłaty wylegitymowanym spadkobiercom. Wobec tego w tych wypadkach, zdaniem naszym, należy żądać dowodów stwierdzających, że odbierający wkład jest spadkobiercą, jak to zostało omówione wyżej. Może się jednak zdarzyć, że odbierający otrzymał książeczkę od zmarłego nie jako jego spadkobierca, lecz jeszcze za życia właściciela wkładu na mocy umowy. Do przeniesienia bowiem umownego wierzytelności, wynikającej z książeczki nawet imiennej, stosownie do art. 18 prawa z 18.IV. 1927 r. zbędny jest akt cesji, a wystarczy zwykłe wręczenie książeczki nabywcy. W tym wypadku można wypłacić przedstawiającemu książeczkę do zapłaty bez żądania dowodów legitymujących go, ale musi on, zdaniem naszym, wykazać, że książeczkę otrzymał za życia imiennego właściciela wkładu, co jednak w praktyce może być trudne do udowodnienia. Reasumując powyższe można stwierdzić, że książeczki imienne ze względu na przepis § 33 Rozporz. wyk. nie dają osobie trzeciej, otrzymującej taką książeczkę, tej pewności, jaką dają książeczki na okaziciela, i dlatego należy zalecić ostrożność przy umownem przenoszeniu wierzytelności, wynikających z książeczek imiennych.

Adw. Stanisław Peszyński.

Wiadomości bieżące.

USTAWY, ROZPORZĄDZENIA, OKÓLNIKI.

Zatwierdzanie preliminarzy budżetowych komunalnych kas oszczędności.

Wobec niejednolitego traktowania sprawy zatwierdzania preliminarzy budżetowych komunalnych kas oszczędności przez wojewodów i wynikających stąd nieporozumień — Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, opierając się na **obowiązujących** w tej mierze przepisach prawnych oraz wychodząc ze słusznych założeń, że w stosunku do tego rodzaju instytucyj należy unikać stosowania metod biurokratycznych — wystosowało okólnik do wszystkich pp. wojewodów (z dn. 9.I.1932 r. Nr. 4) następującej treści:

„W związku z zapytaniem jednego z Panów Wojewodów, czy preliminarze budżetowe komunalnych

kas oszczędności podlegają zatwierdzeniu władzy nadzorczej — Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu wyjaśnia, co następuje:

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z d. 13 kwietnia 1927 r. o komunalnych kasach oszczędności (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 339) nie zawiera przepisów, dotyczących zatwierdzania preliminarzy budżetowych kom. kas oszczędn. W § 9 lit. h statutu normalnego dla komunalnych kas oszczędności stanowiącego załącznik do rozporządzenia wykonawczego Ministra Spraw Wewnętrznych i Ministra Skarbu z dn. 26.III.28 r. (Dz. U. R. P. 44/424) powiedziano, że „ustalanie preliminarzy kasy oraz przyzwalanie na wydatki preliminarzem nieprzewidziane“ — należy do kompetencji rady kasy.

Przy wydawaniu bowiem powołanych wyżej przepisów prawnych — intencją ustawodawcy było nadanie komunalnym kasom oszczędności, jako instytucjom o odrębnej osobowości prawnej i do specjalnych celów powołanych — możliwie dużej swobody działania w zakresie prowadzonych przez nie czynności, wymagających niejednokrotnie szybkiego przystosowania się do ewent. zmian konjunktury na rynku finansowym, co byłoby w znacznym stopniu utrudnione, gdyby preliminarze budżetowe i ich częste uzupełnienia podlegały zatwierdzeniu władzy nadzorczej.

Władza nadzorcza posiada zresztą dostateczne prerogatywy zawarte w art. 32-gim wymienionego rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o komunalnych kasach oszczędności i w razie stwierdzenia, że gospodarka danej kasy jest prowadzona niezgodnie z ustalonym przez radę kasy budżetem i ze szkodą dla instytucji — władza ta jest uprawniona do wydania niezbędnych zarządzeń, celem usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, nie wyłączając prawa rozwiązania organów kasy i ustanowienia na jej koszt komisarza.

Reasumując powyższe, należy stwierdzić, iż z chwilą wejścia w życie powołanych na wstępie przepisów prawnych o komunalnych kasach oszczędności — preliminarze budżetowe tych instytucyj **nie podlegają zatwierdzeniu władzy nadzorczej,** powinny być jednak władzy tej przedstawiane do wiadomości“.

Pobieranie kosztów egzekucyjnych od zaległości podatkowych.

Ministerstwo Skarbu okólnikiem z dn. 28.XII-31 r. L. Dz. Nr. 12561/1/31 wyjaśniło iż 5%-ową opłatę od sumy zaległej, przewidzianą w art. 7 p. 2 ustawy z dn. 21.VII.1924 r. o pobieraniu od zaległości w podatkach bezpośrednich oraz w należytościach stemplowych kar za zwłokę, odsetek za odroczenie, tudzież kosztów egzekucyjnych — za czynności organu egzekucyjnego, dokonane u płatnika w celu przymusowego ściągnięcia zaległości, obliczać należy — zgodnie ze ścisłą interpretacją pojęcia zaległości (art. 1 tejże ustawy) — od sumy zaległego podatku państwowego względnie opłaty skarbowej i podatku spadkowego i od darowizn wraz z dodatkami państwowemi, jak np. 10% dodatek do niektórych podatków i opłat stemplowych, dodatek kryzysowy do państwowego podatku dochodowego, oraz dodatkami, pobieranemi na rzecz niepaństwowych związków prawa publicznego.

Nie będą natomiast pobierane koszty egzekucyjne od przypadających od zaległości podatkowych kar za zwłokę względnie odsetki za odroczenie, które jako należności poboczne nie stanowią zaległości w rozumieniu art. 1 wspomnianej wyżej ustawy.

Dotychczasowe zarządzenia, sprzeczne z omawianym okólnikiem, zostają jednocześnie wycofane.

ORZECZNICTWO SĄDOWE I ADMINISTRACYJNE.

Ubezpieczenia w Funduszu Bezrobocia.

Pewien kupiec, posiadający w r. 1928 dwa przedsiębiorstwa handlowe w Krakowie, zatrudniał w nich po kilku pracowników, jednak w żadnym z nich nie zatrudniał powyżej 5-ciu. Nie uważał się więc za obowiązanego do ubezpieczenia w Funduszu Bezrobocia pracowników fizycznych, zatrudnionych w tych przedsiębiorstwach. Odmienne jednak stanowisko zajął Zarząd Obwodowy Funduszu Bezrobocia, twierdząc, że należy kumulować pracowników w obydwu przedsiębiorstwach, a jeżeli suma przekroczy 5-ciu, należy ubezpieczyć właściwych pracowników. A zatem Fundusz Bezrobocia bierze za podstawę dla ubezpieczenia ogólną ilość robotników, zajętych u danego pracodawcy, a nie w poszczególnem przedsiębiorstwie. Gdy również zarząd Główny Funduszu Bezrobocia podzielił stanowisko Zarządu Obwodowego, nie uwzględniając rekursu, zainteresowany wniósł skargę do Najwyższego Trybunału Administracyjnego.

N. T. A. uchylił zaskarżone orzeczenie z powodu wadliwego postępowania, motywując następująco: „Jak z tekstu ustawy okazuje się, obowiązek ubezpieczenia na wypadek bezrobocia uzależniono m. in. od tego, że przedsiębiorstwo, w którem dany robotnik pracuje, zatrudnia powyżej 5-ciu robotników. Ten wymóg zatrudnienia powyżej 5-ciu robotników dotyczy zatem nie osoby przedsiębiorcy, lecz przedsiębiorstwa samego. W wypadkach wobec tego, w których jedna i ta sama osoba posiada kilka przedsiębiorstw, dla obowiązku ubezpieczenia robotników, zatrudnionych w każdem poszczególnem z tych przedsiębiorstw, decydująca jest nie liczba ogólna robotników, we wszystkich tych przedsiębiorstwach, lecz liczba robotników, pracujących w danem przedsiębiorstwie. Jeżeli zatem jedna osoba zatrudnia w kilku należących do niej przedsiębiorstwach powyżej 5-ciu robotników, lecz liczba zatrudnionych w każdem poszczególnem z tych przedsiębiorstw nie przekracza 5-ciu, to żaden robotnik obowiązkowi ubezpieczenia nie podlega“.

Godziny nadliczbowe a ryczałtowe uposażenie miesięczne.

„Stałe pobieranie bez zastrzeżeń ryczałtowego uposażenia miesięcznego za pracę, która codziennie przekraczała ustawowy czas pracy, uzasadnia przyjęcie, że ryczałtowe uposażenie obejmuje także wy-

nagrodzenie za godziny nadliczbowe" (Orzeczenie Izby III Sądu Najwyższego Rw. 2047/30. O. S. P. X. 367, zeszyt VIII-my).

W wielu gałęziach handlu, np. kolonjalnej, gastronomicznej i t. p. czas pracy w zasadzie daleko przekracza ustawowy 8-godz. czas pracy. Sklepy takie muszą być otwierane o wczesnej godzinie, a po zamknięciu dla publiczności — o godz. 7 w., pracownicy muszą przeważnie na godzinę lub nawet więcej pozostać, by sklep uporządkować, sprawdzić towar, dokonać obrachunku dziennego targu, przygotować wystawę na dzień następny i t. p. Gdy przyjmuje się pracownika do tego rodzaju pracy, to, rzecz prosta, doskonale zdaje on sobie sprawę z tego, że czas pracy jego codziennie daleko przekraczać musi ustawowo przewidziany 8-godzinny dzień pracy. Niestety, przy pierwszym lepszym zatargu pracownik ima się starego straszaka: godzin nadliczbowych. Sprawa idzie do Sądu, a w Sądzie — to jak czasami. Nikt wyroków ziemskich sądów przewidzieć nie może, nawet sędziowie. Ostatnio Sąd Najwyższy w kilku orzeczeniach udzielił sądom niższych instancyj nader ważkich wyjaśnień, jak wreszcie położyć kres takiemu postępowaniu pracowników, z punktu widzenia prawnego (obowiązku dotrzymywania umów) — wręcz niesłusznemu, a nawet niesolidnemu. Niewątpliwie każdy pracownik, przyjmując pracę w takim zakładzie, zgóry przecież wiedział o ilości godzin codziennej pracy, a płaca w tych zakładach w zasadzie jest zawsze wyższa, niż w innych zakładach. W niektórych zakładach pracy (gastronomicznych, kolonjalnych) pracownicy otrzymują nawet całkowite lub częściowe utrzymanie. Mimo to spory ciągle się mnożą, a wszystkie dotyczą godzin nadliczbowych. W orzeczeniu, na wstępie przytoczonem, Sąd Najw. oddalił skargę pracownicy o godziny nadliczbowe, ustaliwszy, że wprawdzie przy przyjęciu powódki do służby u pozwanej nie było wogóle mowy, ile ma wynosić wynagrodzenie za godzinę pracy, oraz ile godzin powódka dziennie ma pracować i czy w płacy miesięcznej mieści się wynagrodzenie za godziny nadliczbowe; jednakowoż powódka od samego początku przez cały okres swej służby pracowała stale przez 10 g. dziennie, w sobotę przez 14 godzin i za to pobierała ryczałtowo płacę miesięczną. Z tego stanu faktycznego, ustalonego przez sądy niższych instancyj, Sąd Najwyższy wysunął wniosek (zgodny, zresztą, z wyrokiem Sądu II instancji), że strony zgodziły się w sposób dorozumiany na to, że w powyższem wynagrodzeniu mieści się całkowite wynagrodzenie powódki tak za 8-godzinny dzień pracy, jakoteż za wszystkie godziny nadliczbowe, wyżej wyszczególnione.

Zarzut zapłaty sumy wekslowej zgłoszony dopiero na rozprawie ustnej, jest spóźniony

(O. S. N. z 16/IX Rw. 841/29).

W postępowaniu wekslowem niedopuszczalne jest poza pisemnemi zarzutami podnoszenie jakichkolwiek innych a więc nowych zarzutów, każdy więc nowy zarzut niewyszczególniony w pisemnych zarzutach nawet choćby zarzut, mający decydujące znaczenie dla sporu, który musiałby spowodować korzystny wynik procesu dla pozwanego, podniesiony jednak dopiero w toku sporu, po upływie przepisanego ustawą 3-dniowego czasokresu do wniesienia pisemnych zarzutów — nie może być przez Sąd jako opóźniony wogóle rozpatrywany.

W sporze, który zakończony został wyżej cytowanem orzeczeniem Sądu Najwyższego, podniósł pozwany dopiero w toku sporu między innemi zarzut, iż jego zobowiązanie wekslowe zgasło, ponieważ cena kupna, na zabezpieczenie której wręczył zaskarżony weksel, została zapłacona. — Otóż w tym względzie naprowadza Sąd Najwyższy w motywach powyższego orzeczenia między innemi co następuje:

Na uzasadnienie pisemnych zarzutów wolno stronie pozwanej przytaczać w toku rozprawy nowe fakty i dowody, nie wolno jednak w myśl § 557 i 552 pr. cyw. w toku procesu występować z zarzutami nowemi, których pisemne zarzuty nie obejmują, gdyż spóźnione zarzuty należy w myśl § 552 pr. cyw. odrzucić, a rozprawa odbywa się tylko nad zarzutami wniesionemi wczas.

Pozwany podał w pisemnych zarzutach, że jego obligo z zaskarżonego wekslu zgasło, z przyczyny, że sporny weksel kaucyjny wystawił z tem zastrzeżeniem, że jego poręka ma trwać do 9 lutego 1927 r. a ponieważ w tym dniu do zapłaty tego wekslu nie został wezwany, przeto jego poręka zgasła. Na uzasadnienie tego zarzutu wolno było pozwanemu przytoczyć nowe fakty i dowody. Pozwany jednak z tym zarzutem nie utrzymał się, albowiem zaskarżony wyrok ustala na podstawie umowy z 9. września 1926 r., że nietylko odpowiedzialność pozwanego nie została ograniczona do dnia 9 lutego 1927 r. pod rygorem zgaśnięcia tejże, lecz przeciwnie strony z góry przewidziały, że termin wypełnienia zobowiązania przez pozwanego z tytułu tej gwarancji może być odroczony na później.

W toku rozprawy pozwany podał, że jego zobowiązanie zgasło, albowiem cena kupna za piwo, za którą gwarantował pozwanej zaskarżonym wekslem, została zapłacona przez firmę N. Ten zarzut jest zupełnie inny, nowy, nie ma nic wspólnego z uzasadnieniem zarzutu podniesionego pisemnie we właściwym czasie, opiera się na zupełnie innych faktach, jest spóźniony i słusznie orzeka zaskarżony wyrok, że w myśl § 557 pr. cyw. zarzut ten nie może być uwzględniony ani rozpatrywany. To samo odnosi się do twierdzenia podniesionego przy rozprawie, że pozwany ręczył za cenę kupna za piwo, dostarczone Franciszkowi N. a nie firmie N. podczas gdy w zarzutach pisemnych twierdził, że ręczył za cenę kupna za piwo dostarczone firmie N.

Zarzut nieautentyczności podpisu.

Podpisany na wekslu, który wobec banku mającego wziąć weksel na eskont uznał autentyczność swego podpisu, nie może już w sporze podnosić zarzutu nieautentyczności podpisu.
(O. S. N. z 21 stycznia 1931 No. III. l. Rw. 2121/30)

Pozwany faktycznie weksla nie podpisał. Podpis swój jednak uznał w swoim czasie za autentyczny wobec reprezentanta banku, który przed przyjęciem weksla przez bank do eskontu, badał autentyczność podpisów znajdujących się na wekslu. Gdy jednak

bank weksel ten zaskarżył — pozwany zarzucił nieautentyczność swego podpisu.

W tym względzie wywodzi Sąd Najwyższy między innemi:

— Według niezaskarżonych ustaleń podpisy pozwanej na wekslach, o które chodzi w sporze, nie pochodzą wprawdzie z jej ręki ale wobec H. który z ramienia powodowego Banku zgłosił się u niej celem stwierdzenia autentyczności podpisów na wekslach, wyraźnie potwierdziła autentyczność swoich podpisów.

Podpis wystawcy i innych osób na wekslu musi być oczywiście autentyczny, ażeby mógł rodzić zobowiązanie wekslowe, co wyraził już Sąd Najwyższy w powołanem w rewizji orzeczeniu z 28 czerwca 1928 L. cz. III Rw. 2488/27/3. Skoro jednak pozwana wobec powodowego banku wtedy, gdy weksle miały być tam eskontowane, wyraźnie przyznała autentyczność swoich podpisów na nich i tem samem w tym kierunku uznała zobowiązanie wekslowe, nie mogła w sporze podnieść już zarzutu, że nie podpisała weksli własnoręcznie. Stanowisko prawne Sądu odwoławczego nie jest sprzeczne z wymienionem wyżej orzeczeniem Sądu Najwyższego, ponieważ wskutek powyższych uwag należy uważać zarzut jako nieuzasadniony a podpisy pozwanej w znaczeniu prawnem jako autentyczne.

W związku z powyższem orzeczeniem jest powołane w treści cytowanych wyżej motywów Sądu Najwyższego plenarne orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 28 czerwca 1928 lcz. III. Rw. 2488/27/3 a tyczące się **sposobu podpisywania weksla przez pełnomocnika.**

Odnośne motywa Sądu Najwyższego są następujące.

W sporze tym jest rozstrzygające pytanie: „Czy dłużnik, który nie podpisał wekslu własnoręcznie, lecz upoważnił do podpisu zastępcę, odpowiada wekslowo, jeśli zastępca zamieścił na wekslu tylko podpis zastąpionego, bez uwidocznienia stosunku zastępstwa?“ (art. 8. k. u. w.). Ponieważ to pytanie jest zasadnicze dla stosowania nowego prawa wekslowego, a nadto sporne jest w nauce prawa, przeto zespół orzekający poddał je rozpoznaniu pełnego składu Izby III, który na posiedzeniu z dnia 19 maja 1928 doszedł do wniosków, zamieszczonych w dalszym wywodzie:

Pogląd prawny obu Sądów, że strona może odpowiadać wekslowo, choćby ją kto inny na wekslu podpisał, że zatem własnoręczny podpis nie jest istotnym wymogiem zobowiązania wekslowego, — jest zasadniczo sprzeczny z obowiązującem obecnie prawem wekslowem. Zobowiązanie wekslowe jest wybitnie pisemnem zobowiązaniem (art. 46, pr. weksl.) bez pisma niema wekslu (art. 2/1 pr. weksl. słowo „dokument“. Art. 1, L. 7, i art. 2/1 pr. weksl. wymagają do ważności wekslu koniecznie „podpisu wystawcy“. Podpis nie oznacza zaś umieszczenie obcego imienia i nazwiska przez inną osobę (por. art. 1. L. 3 i 6 pr. weksl. z jednej strony), a art. 1. L. 8 i art. 24/1 pr. weksl. z drugiej strony, ale umieszczenie imienia i nazwiska (lub firmy) przez osobę, która weksel podpisuje lub jego zastępcę prawnego (§ 886 u. c.). Jeżeli ktoś podpisuje weksel w cudzem imieniu, to nie może umieszczać bez dodatku imienia i nazwiska zastąpionej osoby, ale musi umieścić swój własny podpis z wyrażeniem stosunku pełnomocnictwa lub zastępstwa do zastąpionej osoby (§ 1017 u. c.). Tak też rozumie zastępstwo i art. 8. pr. weksl. Przepis ten nie upoważnia nikogo do podpisywania obcej osoby tejże imieniem i nazwiskiem, bo byłoby to poprostu fałszowaniem podpisu (por. art. 68 p. wekl.).

Kto więc podpisuje weksel jako pełnomocnik drugiego, musi obok nazwiska mocodawcy zamieścić także swój własny podpis z dodatkiem wskazującym na pełnomocnictwo. Zamieszczenie na wekslu tylko nazwiska mocodawcy nie wystarcza.

KRONIKA KRAJOWA.

Mianowanie komisarza rządowego w Banku Polskim.

Minister skarbu mianował podsekretarza stanu p. Adama Koca komisarzem rządowym w Banku Polskim. Wobec ogłoszenia ustawy zatwierdzającej zmiany w statucie Banku Polskiego Komisarz wchodzi w skład rady nadzorczej tegoż banku.

Motywem nominacji na to stanowisko P. Wiceministra Koca, któremu podlega całokształt polityki obrotu pieniężnego, jest przedewszystkiem dążność do ściślejszego skoordynowania polityki w zakresie obrotu pieniężnego Ministerstwa Skarbu i Banku Polskiego.

Dodatnie saldo bilansu handlowego.

Bilans handlu zagranicznego w r. 1931 zamknęliśmy przewyżką 412 miljonów zł. Wszystkie bilanse miesięczne w tym roku były dodatnie za wyjątkiem stycznia, w którym bilans był ujemny o 956.000 zł. Salda dodatnie w ostatnich miesiącach stale się zwiększały, grudzień dał tylko 26.742.000 zł. nadwyżki. Wobec ograniczeń celnych i zakazu przywozu oraz dewaluacji w szeregu państw zrównoważenie bilansu handlowego w r. 1932 będzie sprawą ciężką. W tym celu między innemi zostały wydane zarządzenia celne naszego rządu wprowadzające reglamentację przywozu szeregu towarów.

Kredyty B. G. K.

Kredyt krótkoterminowy B. G. K. zmalał w stosunku do miesięcy poprzednich, a mianowicie na 1/12 stan kredytu krótkoterminowego wynosił 326 milj. zł. gdy na 1.XI. wynosił 336 milj., a na 1.X. — 349 milj. zł. Zmniejszeniu uległy głównie kredyty w formie dyskonta weksli — o 14 milj. zł. Stan udzielonych kredytów na 1 grudnia rozpada się na: dyskonto weksli — 160 milj zł., rach. otwartego kredytu 135 milj. zł., pożyczki terminowe 31 milj. zł.

Kredyt długoterminowy udzielany w formie listów zastawnych i obligacyj wzrósł w listopadzie o 6 milj. zł. a mianowicie w listach zastawnych o 5 milj. i w obligacjach o 1 milj. Razem wynosił na 1/12 — 789 milj. zł. Stan kredytu długoterminowego gotówkowego z własnych funduszów banku wynosi na 1/12 — 115 milj. zł. wzrastając o 1 miljon.

Z funduszów skarbowych bank udzielił pożyczek gotówkowych długoterminowych na 637 milj. zł. W listopadzie stan tych pożyczek się nie zwiększył.

Fundusz obrotowy reformy rolnej.

Uchwalony przez Radę Ministrów na ostatniem posiedzeniu **projekt ustawy o funduszu obrotowym reformy rolnej** upraszcza cały dotychczasowy skomplikowany system finansowania prac agrarnych. Fundusz obrotowy reformy rolnej dzielić się będzie na cztery części, a mianowicie: 1) fundusz scaleniowy, 2) parcelacyjny, 3) meljoracyjny i 4) kredytowy. Fundusz jako całość nie będzie posiadał odrębnej osobowości prawnej, nie będzie więc wymagał utworzenia odrębnej administracji. Zarząd funduszu będzie spoczywał w rękach ministra reform rolnych. Kapitałem obrotowym funduszu są należności, wynoszące ponad 1 miljard zł. Są to należności powstałe z prac parcelacyjnych, meljoracyjnych, komasacyjnych, z kredytów i z likwidacji banków agrarnych b. państw zaborczych.

Projekt ustawy o rejestrowym zastawie drzewnym.

Rada ministrów na posiedzeniu w dn. 4 b. m. uchwaliła ważny projekt ustawy o rejestrowym zastawie drzewnym, który ma na celu udostępnienie przemysłowi drzewnemu kredytu zastawowego, na wzór tego z jakiego korzystają rolnicy przy rejestrowym zastawie rolniczym. Projekt ustawy przewiduje możność ustanowienia zastawu na drzewie ściętem nieobrobionem i obrobionem. Pośród ważniejszych postanowień, projekt przewiduje, że ustanowić zastaw na drewnie mogą jedynie osoby fizyczne i prawne, prowadzące gospodarstwa leśne, oraz kupcy, wpisani do rejestru handlowego, trudniący się przemysłem lub hurtowym handlem drzewnym. Przedmiotem zastawu rejestrowego może być drewno będące własnością zastawcy, a znajdujące się na nieruchomości stanowiącej własność zastawcy, bądź przez niego wynajętej lub wydzierżawionej. Zastaw ustanawia się na podstawie umowy stron, zawartej na piśmie w formie aktu urzędowego, albo też prywatnego, poświadczonego notarjalnie lub sądownie. Drewno zastawione pozostaje w posiadaniu dostawcy. Nienaruszalność zastawu oraz interesy wierzyciela chronione są przez rygory i sankcje. Utworzenie instytucji rejestrowego zastawu drzewnego i udostępnienie przemysłowi tej nowej postaci kredytu powinny przyczynić się do złagodzenia braków, jakie przemysł drzewny odczuwa dziś w zakresie korzystania z kredytów wekslowych czy hipotecznych.

Nowe zarządzenia celne.

W dn. 12 stycznia wejdą w życie przepisy zmieniające taryfę celną przywozową w zakresie artykułów spożywczych kolonjalnych i towarów włóknistych, 31 ub. m. Dziennik Ustaw Nr. 112 opublikował odpowiednie rozporządzenie ministrów skarbu, przemysłu i handlu oraz rolnictwa, które podwyższa cło od owoców południowych, szeregu artykułów spożywczych, nakładając równocześnie cło na niektóre zagraniczne surowce włókiennicze. Rozporządzenie to ustala specjalne, ulgowe stawki celne dla importu niektórych towarów, przechodzących przez porty polskie. Cele omawianego rozporządzenia są więc szeroko gospodarcze i uwzględniają w dużym stopniu rozszerzenie polskiego handlu morskiego. Ulgowe stawki celne dla portów polskich mają za zadanie skierowanie szeregu ładunków masowych na porty polskie. Zniżki te przyznane zostały dla towarów bądź generalnie, bądź też przyznawane będą na mocy tego rozporządzenia specjalnem zezwoleniem ministerstwa skarbu. Rozszerzenie naszego handlu morskiego da możność dodatkowego zatrudnienia naszym linjom okrętowym. Z tego też względu projektowane jest wydawanie pozwoleń na ulgowy wwóz niektórych towarów przez porty polskie pod pewnemi ściśle określonemi warunkami. Chodzi tu o zwiększenie możliwości eksportowych do krajów, z których sprowadzane będą towary za ulgowemi stawkami przez porty polskie. Na tem tle powstała również koncepcja koncentracji importu owoców południowych przez Gdynię. M. in. chodzi również o skoncentrowanie handlu bawełną w portach polskich i uniezależnienie się w ten sposób od zbędnego pośrednictwa. To unikanie pośrednictwa zbędnego będzie mogło być przeprowadzone również i przy innych towarach na mocy postanowień tego rozporządzenia. Wreszcie rozporządzenie to posiada cel ochrony krajowej produkcji surowców włóknistych, roślinnych oraz wełny. Ochronie tej służą ustanowione cła na zagraniczne surowce włókiennicze. Te postanowienia rozważać należy w łączności z ogłoszonym zakazem przywozu do Polski tych materjałów, Jak wiadomo. zezwoleń na odstępstwo od tego zakazu udzielać będzie w poszczególnych wypadkach Min. Przemysłu i Handlu.

Wzrost wkładów oszczędnościowych w P. K. O.

Ostatni miesiąc roku 1931 przynosi P. K. O. dalszy wzrost kapitału oszczędnościowego oraz liczby oszczędzających. Przyrost wkładów oszczędnościowych prawda że wraz z dopisanemi za 1931 rok odsetkami wynosił w m. grudniu 24,8 miljonów zł.; liczba zaś książeczek oszczędnościowych P. K. O. wzrosła w tymże miesiącu o 12.733, co świadczy o zdrowym rozwoju instytucji.

Nowe udogodnienia P. K. O. w lokowaniu oszczędności.

Pocztowa Kasa Oszczędności wprowadziła w ostatnich czasach nową formę oszczędności w postaci t. zw. dowodów oszczędnościowych, przeznaczonych dla szerokich mas społeczeństwa.

Dowód oszczędnościowy jest to dokument, którym P. K. O. stwierdza, że wymieniona w nim osoba wpłaciła na swój rachunek do P. K. O. oznaczoną w tym dokumencie kwotę, jako wkładkę oszczędnościową.

Dowody oszczędnościowe opiewają na 20, 50 i 100 zł. i są oprocentowane w stosunku 7 proc rocznie w ten sposób, że procent dolicza się co pół roku do kapitału i w następnym półroczu procentuje się już łącznie z kapitałem, wskutek czego po upływie 10 lat od daty nabycia, kwota wpłacona na dowód oszczędnościowy przez nabywcę, podwaja się i wynosi 40 zł., 100 zł. wzgl. 200 zł.

Dowody oszczędnościowe są imienne, można je jednak odstępować osobom trzecim za uprzedniem zezwoleniem Prezesa P. K. O. Ogólna suma dowodów oszczędnościowych dla jednej osoby nie może przekraczać kwoty zł. 10.000.

Na życzenie właściciela dowodu oszczędnościowego P. K. O. względnie jej oddziały wypłacają każdej chwili wartość dowodu wraz z narosłemi odsetkami.

Ta nowa u nas forma oszczędności, znaną jest w Anglji, gdzie cieszy się ogromną popularnością pod nazwą „Savings Certificates".

Powiększenie kapitału zakładowego K. K. O. w Gostyninie.

Wydział Powiatowy w Gostyninie, wykonywując uchwałę Sejmiku Powiatowego, postanowił zaciągnąć w Powiatowym Funduszu Emerytalnym długoterminową pożyczkę w kwocie 25.000 zł. i sumę tę wpłacić Komunalnej Kasie Oszczędności tytułem dotacji na powiększenie kapitału zakładowego Kasy.

Wystąpienie Wołyńskich Kas Oszczędności ze Związku M. i P. K. O.

Z dniem 1. stycznia 1932 r. wystąpiły ze Związku Miejskich i Powiatowych Kas Oszczędności, następujące Komunalne Kasy Oszczędności:

1) K. K. O. pow. Dubieńskiego w Dubnie,
2) K. K. O. pow. Horochowskiego w Horochowie,
3) K. K. O. pow. Lubomelskiego w Lubomlu,
4) K. K. O. pow. Krzemienieckiego w Krzemieńcu,
5) K. K. O. pow. Rówieńskiego w Równem, oraz
6) K. K. O. pow. Włodzimierskiego we Włodzimierzu.

Wszystkie wyżej wymienione Kasy należą do Wołyńskiego Związku Komunalnych i Spółdzielczych Instytucji Kredytowych i Gospodarczych z siedzibą w Łucku.

Dzień oszczędności w Płońsku.

Dzięki zabiegom Kom. Kasy Oszczędności w Płońsku „Dzień Oszczędności" obchodzono tam uroczyście, należycie oddziaływując na stan umysłów. W lokalu K. K. O. okna wystawowe iluminowano i udekorowano witrażami okolicznościowemi.

W powiecie i mieście rozlepiono 1000 sztuk odezw do ludności (specjalnie przez Kasę wydanych). Rozdano: około 5000 sztuk ulotek (miejscowych), 500 sztuk broszur „Oszczędzajmy" Stanisława Jacyny, 50 szt. „Wysiłkiem Dzieci i Młodzieży do Potęgi Polski" Stanisława Ostojewskiego, 50 szt. „Dlaczego należy Oszczędzać w Komunalnych Kasach Oszczędności" dr. Br. Kuśnierza, 50 szt. ‚Jak zaradzić Biedzie na Wsi" R. Lenartowicza. Rozplakatowano we wszystkich instytucjach i urzędach barwne plakaty wydane przez Samorządowy Instytut Wydawniczy „Ja Oszczędzam a Wy".

Pod przewodnictwem starosty miejscowego powołano powiatowy komitet obchodu i wystosowano do wszystkich organizacyj społecznych, do nauczycielstwa i duchowieństwa odezwy o wygłoszenie w łonie własnych organizacyj pogadanek i okolicznościowych przemówień z ambon. — Nadto K. K. O. urządziła w miejscowej sali Straży Pożarnej publiczne losowanie premji, poprzedzone wydawaniem zgłoszającej się ludności ulotek i kalendarzy i okolicznościowym referatem wygłoszonym przez dyrektora miejscowego gimnazjum miejskiego. Oprócz losowania 119 premji na ogólną sumę zł. 1.500 — które Kasa przeznaczyła z dochodu 1930. K. K. O. ogłosiła 3 konkursy, jeden z dwoma nagrodami po zł. 50— dostępny dla młodzieży szkół powszechnych w powiecie, drugi z takąż nagrodą dla młodzieży miejscowego gimnazjum i trzeci dostępny dla wszystkich mieszkańców powiatu z nagrodą zł. 200— i wydała 40 książeczek oszczędnościowych z kapitałem zawiązkowym po zł. 10— dla młodzieży szkolnej do lat 14-tu.

Należy zaznaczyć, że od losowania wyłączone są książeczki wycofane i tych klijentów, którzy dopuszczają do protestu weksle, a przed uzyskaniem pożyczki złożyli jednorazowy wkład w celu łatwiejszego i prędszego uzyskania kredytu. **Przyp. Redakcji:** Związek K. K. O. wypowiada się wogóle przeciw losowaniu. Gdy jednak stosuje się ten sposób, powinno się prawo do losowania ograniczyć jakiemś zastrzeżeniem, które wprowadziłoby czynnik woli składającego np. osiągnięcie w ciągu roku pewnej kwoty, częstotliwość wpłat i t. p.

Pierwsze ograniczenia świadczeń w polskich ubezpieczalniach.

W dn. 10 b. m. na walnem zebraniu Spółki Brackiej w Tarnowskich Górach, które się odbyło pod przewodnictwem prezesa Spółki, generalnego dyrektora inż. Ciszewskiego, po sprawozdaniu dyrektora spółki dr. Potyki o stanie finansowym instytucji uchwalono świadczenia dla inwalidów, wdów i sierot obniżyć o 10%, jak również wprowadzić pewne ograniczenia w świadczeniach wychodzących poza ramy ustawy.

Memorandum prof. F. Młynarskiego w kwestji złota.

Pod egidą Ligi Naordów ukazała się praca prof. dr. F. Młynarskiego, b. wiceprezesa Banku Polskiego, w języku angielskim p. t. „Funkcjonowanie sztandartu złota", która jest pierwszym tego rodzaju wydawnictwem organizacji ekonomicznej i finansowej Ligi Narodów.

Polskie pożyczki zagraniczne.

Kursy polskich pożyczek zagranicznych w Nowym Yorku w grudniu 1931 roku uległy zniżce, jedynie w przedostatnim tygodniu grudnia zaznaczyła się lekka zwyżka, zniwelowana jednak ostatnim tygodniem grudnia.

Na giełdzie w Londynie, po spadku w ostatnim tygodniu listopada i pierwszym tygodniu grudnia, kurs 7 pożyczki stabilizacyjnej zwyżkował przez cały grudzień.

Na giełdach w Zurychu, a szczególnie w Paryżu zaznaczył się wyraźny spadek kursu pożyczki stabilizacyjnej.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w listopadzie i w grudniu kursy polskich pożyczek zagranicznych kształtowały się, jak poniżej.

Obroty obligacjami pożyczek na giełdzie w Nowym Yorku ilustruje tabliczka:

1931	8% poż. dillonowska 1925	7% poż. stabilizacyjna 1927	6% poż. dolarowa 1920	7% poż. m. st. Warszawy 1928	7% poż. woj. Śląskiego 1928	7% poż. stab. na giełdzie w Londynie	7% poż. stab. na giełdzie w Zurychu	7% poż. stab. na giełdzie w Paryżu
	Na giełdzie w N.-Yorku							
	w % % nominalnej wartości							
Listopad								
Kurs najwyższy . .	62.9	58.5	59.5	43.9	45.0	74.4	58.0	74.5
„ najniższy . . .	58.0	54 (	57.0	41.3	40.0	54.7	40.0	65.5
„ końcowy . . .	61.3	57.3	59.0	43.0	42.0	67.3	—	—
Grudzień *)								
Kurs najwyższy . .	59.3	56.0	58.5	41.0	41.0	68.2	54.5	67.5
„ najniższy . . .	43.0	43.0	45 0	30.3	32.0	60.0	48.0	46.7
„ końcowy . . .	50.0	48.0	50.0	32.1	34.8	67.2	—	—

*) Dane tymczasowe.

Pożyczki	Listopad	Grudzień
	w tysiącach dol. nom. wart.	
8% dillonowska	245	696
7% stabilizacyjna	565	1110
6% dolarowa	80	117
7% m. st. Warszawy	153	320
7% woj. Śląskiego	157	188
Razem . .	1200	2431

Jak widać nastąpił wyraźny wzrost obrotów, przewyższający obroty z listopada dwukrotnie. Wzrost obrotów tłomaczy się znacznemi różnicami kursów nawyższego i najniższego w grudniu.

Od wydawnictwa

Podajemy do wiadomości naszych Czytelników że ukazał się „Kalendarz Samorządowy" na r. 1932.

Zgodnie z wielokrotnie wyrażonemi życzeniami kalendarz na rok bieżący w porównaniu z poprzedniemi przedstawia się nieco odmiennie zarówno w formie, jak i w treści. W szczególności format został zmniejszony do rozmiarów kieszonkowych i przystosowany do codziennego użytku. W treści pominięto w tym roku dział artykułowy, rozszerzono natomiast znacznie działy informacyjne. Czytelnik znajdzie w nim w zwięzłem ujęciu wszelkie wiadomości, jakie są potrzebne samorządowcowi w codziennem życiu i w pracy.

Kalendarz na rok 1932 zawiera, poza zwyczajnemi danemi kalendarzowemi i notatnikiem, dokładne informacje o taryfach pocztowych i kolejowych, stawkach podatkowych i stemplowych, tabele danin komunalnych, terminarz płatności podatków, terminarz budżetowy i rachunkowy, terminarz czynności gminnych, taryfy płac funkcjonarjuszów komunalnych, stawki emerytalne, wiadomości o władzach rządowych, centralnych i wojewódzkich, o centralnych i lokalnych organizacjach samorządowych ogólnych i finansowych, o instytucjach finansowych i kredytowych, jak Bank Gosp. Kraj., Państw. Bank Rolny, P. K. O., Polski Bank Komun., Komun. Fund. Poż. Zapomog., Kom. Zw. Kredyt. i Kom. Bank Kred. w Poznaniu, Pomorska Kraj. Kasa Poż. w Toruniu,— o Związkach K. O. a mian. o Zw. Zw. K. K. O., Zw. Miejsk. i Pow. K. O., Związku Polskich Kas. O. we Lwowie, Związku K. K. O. woj. Śląskiego, wykaz K. K. O. i gminnych kas poż. oszczędn., o prasie samorządowej, o uczelniach i kursach samorządowych, dane dot. podziału administracyjnego, wykaz szkół roln. i in. zawodow., wykaz przepisów prawnych o ustroju samorządu i finansach, bibljografję najważniejszych dla praktyków wydawnictw i t. d.

W ten sposób ujęty kalendarz powinien się stać codziennym przewodnikiem i pomocnikiem we wszystkich biurach i urzędach, mających do czynienia z samorządem i nieodzownym kieszonkowym podręcznikiem dla każdego członka organów komunalnych tudzież zawodowego funkcjonarjusza komunalnego.

Ufajmy, że dzięki swej treści i układowi — tem wszystkiem kalendarz nasz stanie się naprawdę.

Kalendarz tegoroczny obejmuje 29 arkuszy drobnego druku małego kieszonkowego rozmiaru.

Cena za egzemplarz — 7 zł.

STATYSTYKA

Stan rachunków Banku Polskiego (tysiące złotych).

Stopa dyskontowa od 3. X. 1930 — $7^1/_2$%	31. XII 1927	31. XII 1928	31. XII 1929	31. XII 1930	31. III 1931	30. VI 1931	30. IX 1931	10. XII 1931	20. XII 1931	31. XII 1931
I Pokrycie i zdolność emisyjna										
Złoto	519 900	621 600	700 517	562 244	562 886	567 700	568 056	600 350	600 368	600 391
Waluty zagraniczne zaliczone do pokrycia . .	687 500	527 100	418 571	288 417	256 205	230 400	115 841	80 617	80 651	87 994
II. Emisja na cele kredytowe										
Waluty niezaliczone do pokrycia	207 100	186 800	107 577	124 268	125 016	119 100	134 114	119 892	118 296	125 446
Portfel wekslowy . . .	456 000	640 700	704 220	672 047	571 095	555 900	634 468	619 694	632 562	670 342
Pożyczki na zastaw papierów procent. . . .	40 900	91 200	76 947	86 344	85 398	83 200	102 845	115 483	115 905	126 052
III. Zobowiązania i obieg										
Zobowiązania natychmiast płatne	569 800	479 200	467 855	210 322	218 989	257 900	198 039	227 860	252 382	213 228
Obieg biletów bank. . .	1 003 000	1 295 300	1 340 263	1 328 198	1 260 511	1 230 000	1 224 793	1 168 350	1 140 552	1 218 263
IV. Pokrycie										
pokrycie kruszcz. wal. .	77,40%	64.73%	61,89%	55,29%	55,37%	53,22%	48,07%	48,77%	48,88%	48,09%
Zdolność emisyjna . .	3.018.500	2.871.700	2.797.800	2.126.500	2.047.800	1.995.200	1.709.742	1.702.418	1.702.542	1.720.962
Rezerwa emisyjna. . .	1.445.700	1.097.200	989.700	588.100	568.300	507.300	286.910	306.208	309.608	288.471

GIEŁDA.

Z giełdy pieniężnej.

W dniu 12 stycznia 1932 r. notowano na Giełdzie Pieniężnej w Warszawie:

Dolary 8.92—8,88.

Papiery w zł. w zł.

7% Listy zast. Państw. Banku Roln. . . .	83.25
8% Listy zast. Państw. Banku Roln. . . .	94.00
7% Listy zast. Banku Gosp. Kraj.	83.25
8% Listy zast. Banku Gosp. Kraj.	94.00
7% Obl. Kom. Banku Gosp. Kraj.	83.25
8% Obl. Kom. Banku Gosp. Kraj.	94.00
8% Obl. Bud. Banku Gosp. Kraj.	93.00
8% Obl. Polsk. Banku Komun. II em. . . .	81.50
8% Obl. Polsk. Banku Komun. III i IV em.	93.00

Papiery państwowe:

3% Prem. Poż. Budowl.	—
4% Prem. Poż. Dolarowa ser. III	43.00
4% Prem. Poż. Inwestycyjna . . .	83.00—85.50
5% Państw. Poż. Konwers. z 1924 r. . . .	39.75
7% Pożyczka Stabilizac.	53.75—54.75
10% Pożyczka Kolejowa	—
Akcje Banku Polskiego	105.00

Pozatem kosztują ruble złote 5.03, ruble srebrne —.
Gram czystego złota 5.9244.

Z giełdy zbożowej.

W dniu 12 stycznia r. b. płacono na giełdzie zbożowej w Warszawie (za 100 kgm.):

żyto	27.00—27.50
pszenica dworska	27.00—27.50
pszenica zbierana	26.50—27.00
owies jednolity	24.00—25.00
owies zbierany	22.00—23.00
jęczmień na kaszę	21.50—22.00
jęczmień browarny	24.00—25.00

SAMORZĄDOWY INSTYTUT WYDAWNICZY

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Warszawie

WARSZAWA, UL. ŚWIĘTOKRZYSKA 13, TELEFON 442-63

Konto czekowe w P. K. O. Nr. 1520.

Rachunek bieżący w Polskim Banku Komunalnym 479.

POLECAMY ŁASKAWEJ UWADZE KAS OSZCZĘDNOŚCI W POLSCE

MATERJAŁY PROPAGANDOWE NA DZIEŃ OSZCZĘDNOŚCI

Plakaty — Cena za sztukę zł. gr.

1. Plakat szkolny 50 x 70 cm. kolorowy .... —.50
2. „Ja oszczędzam, a wy?!" 70 x 100 cm. .... —.75
3. Oszczędzajmy! 70 x 100 cm. (nowy plakat) .... —.75
4. „Oszczędność to droga do bogactwa", 70 x 100 c. kol. .... —.55
5. „Oszczędność to wrota do szczęścia i dobrobytu" 70 x 100 cm. —.55

U w a g a: Nadruki na plakatach wyszczególnionych pod P. 2, 3, 4 i 5 wykonujemy według załączonych rękopisów (10 — 20 wyrazów) licząc 10 zł. za 100 szt., rękopisy wraz z zamówieniami prosimy nadsyłać najpóźniej do 1-ego października r. b., — po tym terminie wysyłać będziemy plakaty bez nadruków.

Pocztówki

Wykonujemy na żądanie miniaturę 1) plakatu szkolnego i 2) „Ja oszczędzam, a wy?!" i 3) „Oszczędzajmy!" z dowolnym nadrukiem (tylko dwadzieścia wyrazów). Pocztówka jest najdogodniejszą formą propagandy w szkołach i dla szerokiego ogółu.

Zamówienia przyjmujemy poczynając od pięciuset sztuk ...... —.05

Książki

1. Długokęcki Jan „Jak zakładać i prowadzić szkolne kasy oszczędności" wydanie 1931 r. 1.20
2. A. K. Czyżowski „Szara Książeczka" 1.20
3. J. S. Roziecki „Podręcznik dla komunalnych kas oszczędn." cz. I 12.—

Broszurki

1.	„Oszczędnością i pracą ludzie się bogacą"	—.12
2.	Br. Dr. Kuśnierz „Praca i Oszczędność mądrością narodów"	—.12
3.	R. Lenartowicz „Jak zaradzić biedzie na wsi"	—.40
4.	S. Ostojewski „Wysiłkami dzieci i młodzieży do Potęgi Polski"	—.20
5.	M. Kaczanowski „Droga do niezależności"	—.20
6.	Marjan Wł. Tułacz „Oszczędność dźwignią postępu społecznego"	—.50
7.	A. Malarz „Jak osiągnąć dobrobyt"	—.50
8.	Ks. J. Makłowicz „Skarbnica narodowa"	—.15
9.	Ks. J. Makłowicz „O oszczędności"	—.30
*10.	Janina Grajewska „Zbiorowy Czyn"	—.10
***11.	Zofja Roguska „Jak Pan Saba nauczył się oszczędzać"	—.10
*12.	Marja Ławrukjańcówna „Obrazki"	—.10
**13.	Eugenja Szymusikowa „Droga do fortuny"	—.12

U w a g a: Przy zamówieniach broszur poczynając od 1000 sztuk, możemy na 2 i 3 stronie okładki umieścić nadruk według nadesłanego rękopisu za doliczeniem zł. 24 za pierwszy tysiąc i za każdy następny po 6 zł.

Ulotki — Cena za 100 sztuk zł. gr.

1.	„Ziarnko do ziarnka, zbierze się miarka"	8.—
2.	„Ucieka nędza przed tym co oszczędza"	6.—
*) 3.	Marjan Pietras „Szóstaki i siódmaki"	4.—
***) 4.	Stefan Chmieliński „Oszczędność"	4.—
*) 5.	Marja Gajewska „Sknera"	4.—
6.	Ks. J. Makłowicz „Złote klucze"	4.—
7.	Ks. J. Makłowicz „Bezpieczna lokata"	4.—
8.	Ks. J. Makłowicz „Martwa ręka"	4.—
9.	„Czy robotnik może oszczędzać"	3.50
10.	„Co robić aby kredyt na wsi był łatwy i tani"	3.50
11.	„Oszczędność podwaliną dobrobytu"	3.50

U w a g a: 1. Ulotka „Ziarnko do ziarnka, zbierze się miarka", przeznaczona jest specjalnie do propagandy oszczędności za pomocą skarbonki.

2. Pod ulotką pozostawione jest specjalne miejsce na nadruk nazwy kasy i jej adresu. Cena ulotki z nadrukiem za 500 szt. 20 złotych, za 1000 szt. 25 zł., za każdy następny tysiąc 20 zł.

U w a g a: Wydawnictwa zaopatrzone trzema gwiazdkami są nagrodzone, dwoma gwiazdkami wyróżnione i jedną gwiazdką odznaczone na konkursie Polskiego Banku Komunalnego.

Kalendarzyk kieszonkowy instytucyj oszczędnościowych na rok 1933.

Cena Kalendarzyka kieszonkowego (format 7,5 x 11 cm., 80 stron druku i okładka z trójbarwną tytułową ilustracją) z nadrukiem czterech stron okładki żądanym tekstem, wyniesie przy zamówieniach, poczynając od 250 egz. 18 gr. za sztukę, następnie od 500 egz. 17 gr. za sztukę i od 1000 egz. 16 gr. za sztukę. Mniejsze ilości wysyłamy po cenie 15 gr. bez nadruku. Przy większych zamówieniach specjalne warunki.

Druki dla Szkolnych Kas Oszczędności w stanie luźnych arkuszy, zbroszurowane i inne:

1.	Regulamin I dla S. K. O. w szkołach powszech. za 100 szt. zł.	5.00
2.	„ II „ „ w szkołach średnich „ „ „	5.00
3.	„ III instytucyj oszcz. dla wsp. z S. K. O. „ „ „	5.00
4.	Deklaracja S. K. O. o przystąpienie do wsp. z inst. osz. „	2.00
5.	Księga kontroli skarbonek .... za 100 ark. „	6.00
6.	„ „ „ 1 zeszyt zbroszur. 12 arkuszy ..... „	1.00
	„ „ zawartości skarbonek .... 100 ark. „	6.00
	„ „ „ „ 1 zeszyt zbrosz. 12 ark. „	1.00
7.	Mareczki oszczędnościowe wartości 5 gr za 1000 sztuk ...... „	1.20
8.	„ „ „ 10 „ „ „ „ „	1.20
9.	„ „ „ 20 „ „ „ „ „	1.20
10.	„ „ „ 50 „ „ „ „ „	1.20
11.	Księga kontroli znaczków oszczędnościowych za 100 szt. „	6.00
	„ „ „ „ 1 zesz. zbrosz. 12 ark. „	1.00
12.	Karneciki do naklejania mareczek za 100 sztuk .... „	3.00
	„ „ „ z nadrukiem nazwy kasy za 1000 szt. „	40.00
13.	Arkusz zbiorczy dla wkładek w S. K. O. za 100 szt. .... „	6.00
14.	Księga kontowa S. K. O. za 100 ark. .... „	6.00
	„ „ „ 1 zeszyt zbroszurowany 12 arkuszy „	1.00
15.	Kartony wkładowe S. K. O. do zapisów za 100 sztuk .... „	3.00
16.	Księga „Dziennik S. K. O." „ „ „ „ ark. .... „	6.00
	„ „ „ 1 zeszyt zbroszur. 12 arkuszy „	1.00
17.	Dekaracje S. K. O. o przelew wkładek do inst. oszcz. za 100 szt. „	2.00
18.	„ zgody S. K. O. na wypłatę wkładek „ „ „ „	1.20
19.	Wykaz wkładek oszczędn. i doliczonych %% „ „ „	6.00
20.	Księga kasowa S. K. O. .... „ „ ark. „	6.00
	„ „ „ 1 zeszyt zbroszur. 12 arkuszy .. „	1.00
21.	Skarbonka blaszana czterokolorowa za 100 sztuk .... „	40.00
22.	Plombownica z inicjałami nazwy Instytucji .... „	15.00
23.	Plomby za 1 kg. .... „	2.80
24.	Książeczki wkładowe za 100 szt. .... „	20.00
	„ „ „ „ z nadrukiem nazwy kasy „	25.00

Prosimy wszystkie zainteresowane Instytucje przy nadsyłaniu zapotrzebowań na druki dla Szkolnych Kas Oszczędności o dokładne podawanie nazwy druków, ilości oraz stanu, w jakim mają być nadesłane, czy w luźnych arkuszach, czy zeszytach.

U W A G A: **Podane w niniejszym prospekcie wzory wysyłamy na żądanie niezwłocznie jako okazowe wzory płatne.**

Powyższy prospekt może nastręczać pewne zapytania, prosimy uprzejmie takowe kierować pod naszym adresem a chętnie służyć będziemy wyczerpującemi wyjaśnieniami.

Z A M Ó W I E N I A P R O S I M Y K I E R O W A Ć D O

Samorządowego Instytutu Wydawniczego, Sp. z O. O. w Warszawie, ul. Świętokrzyska 13.

Drukarnia Samorządowego Instytutu Wydawniczego, Warszawa, ul. Dobra Nr. 28.